

S:T PETERSBURG

– de vita nätternas stad

Inledning

Boken är indelad i fyra stora kapitel skrivna av tre olika författare. Två av författarna är svenska journalister som specialiserat sig på Ryssland. Den tredje författaren är infödd Petersburgsbo, bosatt där och lärare i svenska på universitetet.

Avsikten med boken är att den både kan användas som en turistguide och som en studiebok om staden. Boken kan studeras på olika sätt och ur olika aspekter beroende på vilken avsikt man har med studierna.

Turistaspekten

Om det främsta målet med studierna är att man vill resa till S:t Petersburg för att titta på alla vackra byggnader och konstskatter, äta gott och bara njuta av staden är det lämpligt att börja med att läsa kapitlet ”Turist i S:t Petersburg”.

På sidan 8 finns en karta som ni kan studera för att få en uppfattning om var de olika sevärdheterna ligger. Ni ser då hur de stora avenyerna strålar ut från Amiralitetet. Amiralitetet ligger vid floden Neva och många sevärdheter ligger däromkring varför Amiralitetet kan vara en bra utgångspunkt för den som på egen hand vill utforska staden. Läs om de olika sevärdheterna och planera därefter hur ni vill lägga upp era utflykter i staden.

Ingela Bylund berättar också om palatset Petrodvorets (Petershof) och palatset i Pavlovsk. Båda ligger utanför S:t Petersburg och är värda ett besök.

Men S:t Petersburg är inte bara palats och katedraler. Läs på sidan 24 om var och vad man kan handla. Det kan också vara roligt att pröva på rysk mat. Några tips på restauranger finns på sidan 26-27. Att njuta av balett och musik är ett måste, tips om det finns på sid 27-28.

Kapitlet avslutas med några allmänna tips som är bra att känna till innan man åker och elementära kunskaper i ryska språket kan väl också vara bra att ha,

så att man kan läsa på gatuskyltar och stava sig igenom menyer. Träna in det ryska alfabetet och de enkla fraserna så får ni ut mycket mera av resan, sid 31-32.

Fördjupning

För att fördjupa era kunskaper om de olika sevärdheterna bör ni därefter eller parallellt studera Natalija Tolstajas historiska kapitel ”S:t Petersburgs historia”. Här får ni bl.a. veta en hel del om den lilla ön Harön som ligger mitt i floden Neva och som är den äldsta delen av staden.

Vinterpalatset är en av stadens största sevärdheter. På Katarina den storas tid fick palatset en tillbyggnad, Eremitaget. Katarina fyllde Eremitaget med en mängd konstskatter, vilket idag gör det till ett av världens främsta konstmuseer.

Natalija Tolstaja berättar också om stadens författare och att vandra i deras fotspår och besöka museerna kan bli en särskild utflykt. Dostojevskij-museet ligger förresten i den lägenhet där han bodde. Läs om Pusjkin på sid 41-42 och om Dostojevskij på sid 18,46-48. Läs också om ”Författarnas S:t Petersburg på sid 119-120.

S:t Petersburgs historia är fylld av krig, svält och umbäranden för befolkningen. Natalija Tolstaja avslutar sin krönika med att berätta om revolutionen, kommunismen och den fruktansvärda belägringen av staden under andra världskriget. För er som är intresserade av den här typen av minnesmärken finns det möjlighet att besöka kryssaren Aurora som sköt startskottet till revolutionen, se sid 51-52.

Diskutera vad som hände i Sverige och Skandinavien under samma tid.

Smolnyj, Katarina den storas gamla skola för adelsflickor, blev det kommunistiska Rysslands första regeringsbyggnad, se sid 17 och 52. På kartan hittar ni byggnaderna ganska långt från Amiralitetet i stadens östra del. För att fördjupa kunskaperna om

livet och människorna i dagens S:t Petersburg och vad som hänt politiskt i Ryssland på senare år kan ni avsluta studierna med att läsa de båda kapitlen:

”Människorna i S:t Petersburg” och ”Om Moskva är hjärtat är S:t Petersburg hjärnan”. På sid 113-118 finns en sammanfattning av de viktigaste politiska händelserna från 1985 till 1993.

Kulturaspekten

För den som är kulturhistoriskt intresserad finns mycket att hämta i en stad som S:t Petersburg. Vill ni studera boken ur den synvinkeln kan det vara lämpligt att börja med att läsa Natalija Tolstajas historiska kapitel sid 33-60.

Hon beskriver kulturlivet som blomstrade under Katarina den stora i slutet av 1700-talet, sid 38, om de utländska arkitekter som skapade de berömda byggnaderna, sid 40 och om stadens kända författare Pusjkin och Dostojevskij, sid 41-42 respektive 46-48.

Hon nämner också kompositörerna Tjajkovskij, sid 48 och Sjostakovitj, sid 58. På sidan 54 kan man läsa om proletärförfattaren Maxim Gorkijs kamp för Rysslands kulturpersonligheter de första åren efter revolutionen. På sidan 56 hittar ni strofer ur poeten Anna Achmatovas dikter.

Litteratur

På sid 119-120 får ni veta lite mer om de olika författarna och deras verk. Komplettera gärna studierna med att läsa något eller några verk av dem och samtala om dem under en eller flera sammankomster.

Ni kan låta var och en välja var sitt verk eller del av verk. Lagg särskilt märke till hur staden skildras i böckerna.

Arkitektur

I avsnittet ”Turist i S:t Petersburg” kan ni läsa mer om de olika byggnaderna, katedralerna och museerna sid 10-24. Avsnittet är illustrerat med färgbilder på de mest kända byggnaderna och ger en liten uppfattning om de arkitektoniska stilarna samt om den prakt som finns bakom fasaderna.

De som är särskilt intresserade av arkitektur kan försöka få tag på fler bilder som visar rysk arkitektur. Det kan vara intressant att jämföra S:t Petersburgs och Moskvas officiella byggnader. Vad förenar och

vad skiljer? Hur ser bostadshusen ut? Är det någon skillnad i arkitektur där? Bilder kan ni hitta i andra böcker, i turistbroschyrer, i tidningarnas arkiv och på bildbyråer. Någon i cirkeln kanske har varit i Ryssland och har tagit privata bilder.

Konst

Är ni konstintresserade kan någon eller några i cirkeln få i uppgift att ta reda på lite mer om rysk konst och om konstverken på Eremitaget och berätta för de övriga. Någon kanske har ikoner eller ryskt konsthantverk hemma. Ta i så fall med dem till cirkeln och berätta lite om dess särart.

Balett och musik

Ryssland är känt för sin klassiska balett och sina stora kompositörer. På sidan 27-28 kan ni läsa lite om bl a Mariinskijteatern och dess kända balettensemble. Ägna en sammankomst åt rysk musik. Kanske särskilt åt den i S:t Petersburg så betydelsefulla Tjajkovskij som präglade stadens kulturliv i så hög grad i slutet av 1800-talet.

Det kan också vara intressant att lyssna på Sjostakovitjs sjunde symfoni –Leningradsymfonin – som han skrev mellan passen då han gick brandvakt och grävde skyttegravar under Leningrads belägring. Det kan vara spännande att jämföra de olika musikstilarna och diskutera bakgrunden till deras tillkomst. Hur samhället har förändrats och hur det uttrycks i musiken.

Låt några ta reda på lite mera fakta om de två kompositörerna och deras samtid. Inled musiklyssnandet med att berätta det ni tagit reda på. Om ni inte själva har musiken hemma kan ni låna kassettband eller skivor på bibliotek. Studieförbundet kan hjälpa till med bandspelare, eller grammofon.

Övrigt

I de två sista kapitlen står inte särskilt mycket om kulturfrågor. Natalija Tolstaja berättar lite om sin farfar författaren Alexsej N Tolstoj, Leo Tolstoj's brorson, sid 63-64. Däremot ger kapitlet en bild av livet i dagens S:t Petersburg.

Tag själva reda på mer om kulturlivet i dagens S:t Petersburg. Vilka författare, poeter, konstnärer och tonsättare är verksamma? Hur ser deras konst ut?

Den socialpolitiska aspekten

Inled med att läsa om S:t Petersburgs historia och då med tonvikt på de politiska händelserna, sid 33-60.

Fundera över hur livet kan ha gestaltat sig för folket under tsarernas regim. Låt några i gruppen kontakta närmaste bibliotek för att komplettera med bredvidläsningsböcker. Den/de som är intresserade kan ta reda på lite mer om den här tiden och berätta för de övriga.

Fortsätt sedan med att samtala om händelserna som leder fram till revolutionen.

Vad visste man i Sverige om vad som hände i Sovjet under Stalintiden? Kommer ni ihåg hur det skildrades i massmedia?

Händelserna i det forna Sovjetunionen har stått i fokus under senare år och påverkar den politiska utvecklingen i hela världen. Om ni vill friska upp minnet om vilka händelser som ledde fram till kommunismens fall är det lämpligt att ni tillsammans läser igenom kalendariet När Hände Vad? på sid 113-118. Det ger en bra bakgrund till de fortsatta diskussionerna.

Perestrojka och glasnost

Hur har den nya tiden påverkat staden? Inga Näslund inleder med att beskriva perestrojkans inverkan på livet i Ryssland och Leningrad/S:t Petersburg, sid 91-96.

Efter en beskrivning av den allmänna förändringen av det politiska klimatet tar Inga Näslund ett konkret exempel ur vardagslivet för att beskriva hur perestrojkan påverkat människors liv mer påtagligt. Hon tar som exempel en vanlig frukt- och grönsaksaffär och vad som händer med den under de här åren, sid 96-99. Vad tycker ni har varit positivt respektive negativt med den utveckling som beskrivs?

Inga Näslund ger ett annat konkret exempel på hur glasnost och perestrojka påverkat livet i staden. Denna gång ur massmediavärlden sid 107-108. Diskutera vilken roll massmedia spelar i tider av stora samhällsförändringar?

Religionen

Författaren kommer därefter in på hur religionen på nytt erövrar mark i Ryssland, sid 108-110. Sökandet efter andliga värden tar sig många olika uttryck. Hur ser ni på dessa frågor? Vilken betydelse tror ni religionen har för människor som levt utan officiell religionsutövning under så många år?

Miljön

Miljön är starkt hotad i Ryssland ändå har folk, enligt Inga Näslund, förlorat intresset för dessa frågor. Författaren pekar på flera orsaker, sid 110-111. Hur tror ni man kan öka intresset igen?

Fattigdom och otrygghet

Allting har en baksida skriver Inga Näslund, sid 111-112. Det ändrade statsskicket, med införande av kapitalism och marknadsekonomi, har ökat klyftorna i samhället. Den nya fattigdomen, och allt vad den för med sig av ökande brottslighet och otrygghet för alla, är förödande för de svaga grupperna. Diskutera hur ni tror framtiden kommer att gestalta sig för människorna i S:t Petersburg. Vad kan och bör politikerna göra för att lösa denna gigantiska uppgift?

Människorna i S:t Petersburg

För att få en mer närgången bild av vardagslivet i staden kan ni nu fortsätta med att läsa Natalija Tolstajas skildring, sid 61-87. Vilken bild ger hon av Petersburgsbon?

Hon ger också en bild av Sverige och svenskarna. Vad tycker ni om den?

Ett särskilt avsnitt ägnar hon åt den ryska kvinnan. Diskutera utifrån detta den ryska kvinnans situation i det ryska samhället.

Manus Ann-Christin Nedgård
Bilda Förlag, Box 42053, 126 13 Stockholm, tel 08-709 04 00
@ 1994 Utbildningsförlaget Brevskolan
ISBN 91-574-4341-6

BILDA FÖRLAG